

STUDENTEN WEEKBLAD

8e Jaargang.
No. 14.

REDACTEUREN: CH. E. DUTILH, D. A. DE FREMERY, J. A. SCHOUTEN,
J. H. TELDEERS, J. P. VALKEMA BLOUW, F. A. VENING MEINESZ,
R. VER LOREN VAN THEMAAT. (DELFT)

A. C. JAGER, J. C. DE JOODE, K. F. KATZ, W. J. H. MASCHHAUPT.
VAST MEDEWERKSTER: MEJ. I. WILLEKES MAC DONALD. (AMSTERDAM)

Donderdag
18 Jan. '06.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f 3,50, bij vooruitbetaling f 3,— per jaar. De jaargang loopt van 1 October tot 30 September. De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

J. WALTMAN JR
UITGEVER • DELFT

Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen. Het adres voor redactie en administratie is: Binnenwatersloot 33.

Eerstvolgende Vergadering der Delftsche Redactie ten huize van den heer J. P. VALKEMA BLOUW, Verversdijk 32a, op Dinsdag 23 Januari 1906, des middags om 4 uur.

Eerstvolgende Vergadering der Amsterdamsche Redactie ten huize van den heer K. F. KATZ, Weteringschans 233, op Maandag 22 Januari 1906, des avonds om 10 uur.

Uit de Redactie getreden:

R. VER LOREN VAN THEMAAT.
D. A. DE FREMERY.

Een maatschappelijk verschijnsel.

I.

Nadat de eerste siddering door de impressie van Marx's leer en zijn gigantische gestalte te weeg gebracht, voorbij was, begonnen de critiekers, de een een weinig grooter in zijn kleinte dan zijn buurman, met streepjes en cijfers de forsche teekening der evolutieleer te bekrassen.

Met lucifershoutjes, bijna te zwaar nog voor hun pieterige handjes te probeeren de zware poorten van Marx's wereldgebouw te rameien: met kleiballetjes en glinsterende glaskralen de vensters te verbrijzelen. Hun kinderstemmen trachtten zijn basstem te overschreeuwen; met hun dwergenvoetjes hem op de teenen te trappen.

Als Marx van zijn hoog standpunt uit het landschap aan zijn voet als boschrijk kwalificeerde, togen de cijferaaars, heele knappe kereltjes, die zelfs cijfers lispelden, in hun droom uit, om de boomen te tellen zoover zij zien konden van hun standpunt in de laagte om straks opgetogen te gewagen van Marx onjuiste mededeeling, daar zij toch meer vlakten dan bosch gevonden hadden.

Zij vergaten, dat zij door de algemeenheid te verbijzonderen een fout begingen.

In het bijzondere, in het plaatselijke en tijdstippelijke mag Marx' leer onjuist heeten; de aanduiding der jaren geest heeft in deze leer een vorm gevonden.

Zeker; het Historisch Materialisme is wel in zijne volstrektheid niet juist, doch het is het „leidmotief” in een wereldsymphonie.

De klassenstrijd is onderhevig aan plaatselijke en tijdelijke invloeden; maar juist in het schijnbaar niet-zijn eenerzijds en de explosieve oogenblikken anderzijds ligt het karakter van „strijd”. De eigendommelijkheden mogen in de eerste periode de klassenverschillen en klassentegenstrijdigheden uitwissen, het is slechts om in de andere periode met meer beslistheid en onweerlegbare duidelijkheid te voorschijn te treden.

De arbeid aan een voorwerp ten koste gelegd bepaalt niet zijn verbruiks- of ruil-waarde, slechts de „abstracte” waarde, maar ligt toch mede aan verbruiks- en ruilwaarde ten grondslag.

Men beschouwe dan ook Marx's leer in zijn algemeenheid zonder verbijzondering — voor zoover deze begrippen zich gescheiden laten denken — maar tevens ook zonder in de absoluutheid de waarheid te zoeken.

De groote verdienste van Marx is geweest de hoofddraad te hebben gevat en ontward uit het kluwen van economie en filosofie en hem te hebben gevolgd door de vaagheid van de begrenzing dezer begrippen heen.

* * *

Door deze algemeene inleiding heen kom ik tot het bijzondere onderwerp, dat mijn doel is: „De Werkloosheid”.

Daar dit onderwerp in zijn uitgebreidheid aan een vrij beknopte behandeling hier gebonden is, is men genoodzaakt slechts enkele schakels van den cyclus van sub-onderwerpen, die met hun allen een vrij volledig geheel zouden vormen, te behandelen.

In overeenstemming nu met de inleiding, zie ik mij genoodzaakt een paar woorden te zeggen over Treub's beoordeeling en veroordeeling van de wet van toenemende Werkloosheid van Marx.

Traub's uitstekend werk is een goede tegenhanger van de Marx-adoratie-novellen; een waarschuwing tegen het doordrijven van Marx' generaal-theorieën tot in de kleinste bijzonderheden; tegen een gevaarlijke doorvoering en toepassing van zuiver theoretische stellingen op praktische vraagstukken afhankelijk van plaats en tijd. En dit laatste is juist een gevaar en tevens onnoodig; de orthodox-Marxisten graven hierdoor hun eigen graf.

Maar de tijd, dat de Davids de Goliath's versloegen of dat Nederland zich kon verdedigen tegen machtige naburen is al lang voorbij en de bestrijders van Marx zijn toch allen ten opzichte van hem maar — kleuters.

En nu is het hier voorgekomen, dat Mr. Traub zijn wapens niet van dat kaliber heeft gekozen, als noodig is, om Marx op dit punt (de weerlegging van deze zoo oogenschijnlijk juiste wet) te verslaan; het materiaal voor zulke wapens is nog niet gevonden.

Zijn doel dus om door feiten (statistieken) de bewering te weerspreken, heeft op het niet beschikbaar zijn der noodige gegevens noodzakelijk moeten afstuiten. Dit neemt natuurlijk niet weg, dat daar waar Traub langs geheel theoretischen weg tot een tegenovergesteld resultaat komt als Marx, het een derde vrijstaat tusschen beide theorieën te kiezen, aangezien ook Marx zijn wet geheel theoretisch afgeleid heeft.

Anders wordt het echter, als het Traub gelukt aan de hand van sprekende feiten het foutieve der wet aan te toonen. Doch dit is Mr. Traub in voornoemd werk niet mogen gelukken en behoort dit thans nog bijna tot de onmogelijkheden bij gebrek aan goede statistieken (hierover later meer) die een vergelijkende studie met voorgaande jaren mogelijk maakt omtrent het aantal werklozen in verband met de toename der bevolking.

De bestrijding van Mr. Traub steunt op de volgende statistische gegevens:

- 1°. Duitse Statistiek van Juni 1895; loopend over $\pm$ 20 bedrijven.
- 2°. Belgische Statistiek van 31 December 1896; loopend over $\pm$ 18 bedrijven, vermeldend, behalve zooals in de voorgaande het aantal werklozen procentisch ook het aantal werklieden in die bedrijven werkzaam.
- 3°. Fransche Statistiek van Maart 1896 over $\pm$ 14 bedrijven. Deze statistieken geven dus slechts uitsluitel omtrent plaatselijke toestanden op één enkel tijdstip, zonder vergelijking met andere jaren mogelijk te maken.
- 4°. Statistiek van Gent over de jaren 1895/'96--1900/'01.
- 5°. Gegevens van de Trade Unions volgens „The Eighth annual abstract of Labour Statistics of the United Kingdom”, over de jaren 1888—1901, dus 12 jaar.
- 6°. Volgens de „Office du Travail” (Frankrijk) over 7 jaar. (1894—1901).

79. Van Massachuets over de jaren 1889—'95, dus over 6 jaar.

80. Een Statistiek van Dr. Hirsch (Duitschland), welke in tegenspraak is met alle andere en voor Marx' theorie pleit. Deze laatste statistieken zijn dus of te plaatselijk of loopen over te korten tijd of zijn onvolledig.

Al is het nu niet mogelijk uit deze statistieken een bevestiging van Marx' theorie te distilleeren, een ontkenning houden zij ook niet in. Integendeel al blijkt er niet uit een „absolute” vermeerdering d. i. een stijging van percentage een „relatieve”, d. i. een toename van het aantal werkloozen blijkt er wel uit. Want zijn de percentages niet hooger geworden, lager evenmin en daarmee bestaat de „relatieve” toename, aangezien het aantal werklieden is toegenomen.

Het resultaat is dus: een weerlegging van Marx' wet houden de statistieken niet in: zij bevestigen dat het aantal werkloozen gestadig toeneemt; dat er is een industrieel reserveleger en dit mogen wij er aan toevoegen: dat niemand nog heeft gevonden een oplossing van het werkloozen-vraagstuk of zal vinden, daar het een onvermijdelijk gevolg is van het „huidige productiestelsel”.

* * *

III.

Met het tijdperk der grootindustrie en groothandel is de werkloosheid als maatschappelijk verschijnsel opgetreden.

Naast den reusachtigen omvang, welken zij allengs aangenomen heeft, onderscheidt zij zich van de werkloosheid der vorige tijdperken door haar karakter van gevolg-zijn der anarchistische productiewijze; als duidelijk kenteeken van de heerschende burgerlijke „orde” d. i. wanorde. De vroegere vrij zeldzame en betrekkelijk geringe, plaatselijke werkloosheid trad slechts op bij groote stoornis en de productie zonder hier onafscheidelijk aan verbonden te zijn.

De geschiedenis der latere tijden gewaagt te veel van de namelooze ellende door de niet kunnende hoewel ernstig willende werkers geleden. De statistieken over de verschillende landen werpen lange zwarte schaduwen op de zonnige theoretische beschouwingen omtrent nationalen rijkdom en algemeene welvaart der liberale school.

Vijfhonderd vier-en-vijftigduizend werkloozen in Duitschland, in 1890 in N. en Z.-Italië 610.000, in Denemarken in 1902 37.000, terwijl zich in 1901 19.000 werkloozen aan de Kopenhaagsche arbeidersbeurs aanmelden; in '94 was in Frankrijk 11.8% werkloos. 20.000 verlieten in 1901 Budapest om er nog 25.000 lotgenooten achter te laten. Manchester telde in 1904 10.000. In 1885 waren in Amerika 1 miljoen arbeiders werkloos; in 1894 was dit aantal tot 3 miljoen gestegen; volgens de bekende Trust-man Rochfelder zal dit aantal bij een eventuele crisis in 1907 of 1908 stijgen tot 10 miljoen terwijl volgens opgaaf van de „Justice” (Aug. 1905) in Amerika gemiddeld twee miljoen menschen gedurende 4-6 maanden tot werkloosheid gedoemd zijn.

West-Ham (Londen) kan thans 10.000 werkloozen aanwijzen. Een duizendtal werkloozen vroegen den nieuwen koning van Noorwegen om hulp.

Voor Nederland zijn de rapporten van „Het nut van het Algemeen” van '94, en van Pothuis voor Amsterdam evenals het gemeentelijke rapport naast de couranten van heden ten

dage duidelijk genoeg omtrent dit punt. Grootscher en sprekender, maar minder blijvend misschien, is de indruk der reusachtige werkloozen-demonstraties, die telken jare weer zich herhalend, de klokkenluiders van het kapitalisme zijn: de uiterlijke kenteekenen van het bankroet van het *laissez faire, laissez aller, laissez passer*.

Wij herinneren ons het jaar 1887 met zijn groote manifestie te Londen: met de droevige verdrijving der werkloozen van het Trafalgarplein te Chicago, welke tragedie eindigde met de onthoofding van Johan Most en Spies; het jaar 1900, toen te Gent alleen dagelijks 1500 werkloozen manifesteerden; wij herinneren ons de opschudding, teweeggebracht toen Coxey in '94 een reusachtige massa werkloozen den tocht naar Chicago en Washington wilde doen ondernemen; de treurige optochten die Londen jaar in jaar uit vertoont, de manifestaties te Amsterdam, Den Haag en andere steden van 1885 en latere jaren, met hun brooduitdeelingen in het „Volkspark”. Ja, toen de arbeidersafgevaardigde Koning in 1865 aan den toenmaligen burgemeester van Tienhoven op zijn vraag naar den omvang der werkloosheid zeide borg te staan 20000 werkloozen voor hem te doen defileren, was dit geen grootspraak.

Het volgende jaar gaf een optocht van 8000 werkloozen te zien.

Terecht zegt prof. Quack in het zesde deel van zijn boek bl. 530 naar aanhaling van gebeurtenissen bij de werkloosheid op Tholen: „Daar op de straat in de stad ziet men 't dakloos huishouden, de man duwt er achter, naast hem loopen vrouw en kinderen.

Doch ziet men dan niet in, dat men op die wijze de sociale revolutie inroept?

Deze woorden klinken frisscher, dan de maffe, infame woorden, die het N. v. d. D. in 1884 na een werkloozen-demonstratie durfde schrijven: „Om tot het ware cijfer der werkloozen te kunnen komen, moeten wij van hun aantal aftrekken zij, die dienst kunnen nemen in het N.-I. leger.”

Diegene, die door de gegeven getallen heen ziet, ontdekt daarachter nameloos veel ellende, honger, wee.

Niet het tijdelijk ongebruikt blijven van zooveel arbeidsvermogen, zooveel arbeidskracht is het groote kwaad, het verschrikkelijke.

Ware dit zoo: wij zouden in gloeienden toon uitbarsten tegen die massa van leegloopers en nietsdoeners, die enkel de moeite genomen hebben van geboren te worden en uit dien hoofde vermeenen te mogen leven op de kosten anderer arbeid, tegen hen, die aan hun naam hun geld verdienen als klepperend uithangbord van bankinstellingen tegen hen, die na weinige van dienstjaren jarenlang aan de schatkist knabbelen tegen hen die, improductieve individuen als zij zijn, de parasieten der maatschappij uitmaken behoorende tot de familie der officieren en gevangenisbewaarders.

En werkelijk een vacantie mogen de werkers wel hebben, een tijd van ontspanning en rust!

Doch het verschrikkelijke is hierin gelegen, dat de eenige manier, waarop het voor den arbeider mogelijk is te leven, onmogelijk wordt gemaakt. Om te leven moet de arbeider wel zijn „arbeidskracht” aanbieden, zijn eenige „bezit”.

Vindt hij geen afzet voor deze „waar” die niet opzamelbaar is, dan is hij verloren; hopeloos verloren.

En met zijn derving van loon, is gemis aan brood het

FEUILLETON.

De avonturen van drie dwazen.

door SANTOS DI MILLOS.

Naar de Fransche Vertaling speciaal voor het S.-W. bewerkt door V. B.

TWEEDE EN LAATSTE HOOFDSTUK.

Toen de avond gansch gevallen was en de avondster zijn heel zacht licht uitscheen over de aarde en de boomen vredig aan den weg stonden, als stille schildwachten voor een groot paleis, tilde de dikke Pepito zijn onevenredig groot hoofd langzaam op.

Hij keek met z'n doffe oogen behoedzaam rond, en toen hij zijne twee begeleiders nog in gerusten dommel zag, sprong hij vlugger dan men van zulk een dik man had kunnen verwachten op, om op zijn teenen naar den witten ezel te gaan.

Een tikje op den, in 't zwevende licht glansenden rug, deed de ezel zijn meester verwonderd aanstaren.

Hij wilde schijnbaar hier nog niet weg, zijn ooren bewoog hij onrustig, maar Pepito haalde een klont suiker uit zijn zak en ezellief snuffelde dit welgevallig uit de voorgehouden hand naar binnen.

Toen leidde Pepito den ezel op den straatweg en met een sprongetje zat hij in het zaal.

Het geluid van de hoeven van 't dravende ezeltje verzwom spoedig in de talloze avondgeluiden, die het landschap van Spanje na zonsondergang zoo karakteristiek maken.

De wind praatte zachtjes in de bladeren der boomen, een paar kikvorschen weenden weemoedig langs den rand van het beekje, dat liefde liedjes murmelde, en van verre uit Pinanto trok een eigenaardig geruisch als van een zwerm sprinkhanen, als die in de verte voorbij gaat.

Op den straatweg hoorde men een eigenaardig tikken als wat overrijp ooft uit de takken der boomen naar beneden viel; dit geluid is schrikjaan jagend, zooals het plotseling door zijn groote luidheid van steeds wisselende plaats den vermoeiden wandelaar in de ooren klinkt.

gevolg; weldra verdwijnen meubels en huisraad; de straat wordt zijn woning.

Achter elke werklooze staat meestal een hongerende vrouw en kinderen.

De 10000 werkloozen van West Ham vertegenwoordigden 50000 noodlijdenden.

Zóó ontstaat lichamelijk verval en onafscheidelijk daarmee geestelijke en zedelijke achteruitgang; diepe, diepe ontaarding; ingewortelde haat en verbittering allerwege.

Maar er is meer. De invloed der werkloosheid reikt verder dan tot den werklooze en zijn gezin, zij werpt haar schaduw op heel de arbeidersklasse; verdonkert de toekomst van iederen arbeider, door de onzekerheid van zijn bestaan, die zij schiep.

Michael Flürscheim schreef dan ook terecht over de werkloosheid: „Zij is de sociale kwestie der 19e eeuw. De loonquestie is aan haar ondergeschikt, want, wanneer het den arbeider gemakkelijk viel om werk te krijgen, zou er geen concurrentie voor werk tot ieder loon zijn, en bijgevolg zouden de loonen hooger wezen.”

De wet van vraag en aanbod doet zich steeds gelden en daar waar we als bijv. voor Duitschland in 1901 102,2 aanbiedingen tegen 100 aanvragen en in 1902 140,8 aanbiedingen tegen 100 aanvragen vinden, kan een druk op de loonen niet uitblijven.

Slechts een zeer krachtige vakorganisatie, die tevens financieel in staat is de werkloozen geldelijk te steunen, kan dit voorkomen.

Ja, de beruchte vrije concurrentie en de verafgode individueele vrijheid hebben voor den werker de „ideaal” toestand geschapen van door zijn eigen arbeid zichzelf en zijn buurman het werk te ontnemen.

Van klatergoud is het outer der burgerlijke „orde”.

Morgenwassching.

De loop van ons leven is als die van een jaar; lente, zomer, herfst.

En de jaren gaan voorbij als de dagen; morgen, middag, avond.

Waarom zou dan ook ons leven niet zijn als één enkele dag?

Wel hem, die vermoeid is als hij 's avonds ter ruste gaat.

's Morgens, als de zon opgaat, wast de mensch zich het geheele lichaam van de vuilheid van den vorigen dag, om schoon in het licht te voorschijn te kunnen treden.

En iederen keer, in het voorjaar, wordt het oude vuil op een hoop gegooid en in brand gestoken, tenzij het bruikbaar is als mest op de velden.

Waarom zouden wij dan ook niet in het begin van ons leven ons zuiveren, van de smetten, die ons aan kleven van voor onze geboorte?

Maar er zijn er al te velen, die slechts zindelijk willen zijn, alléén omdat zij anders door hun medemenschen vuil zouden worden genoemd en omdat zwarte nagels vies staan. Zij wasschen zich alleen het gezicht en de handen, en hun overige lichaam bedekken ze angstvallig. Hoe stinken de voeten, die hen dragen, en hoe goor is hun huid! Maar

Juan richtte na eenigen tijd eveneens het hoofd op, bemerkte de afwezigheid van het dikke lichaam van Pepito en bromde in zichzelf: Hij is weg, nu dat is me ook wel”, en liet zijn hoofd weer neervallen, scheukte zijn lichaam eens in innig welbehagen en sliep weldra in.

Even later sprong de Don veerkrachtig op, keek met minachting naar den slapenden Juan.

„Mijn goede God, wat 'n slaapkop, ik ben niet van plan op zoo iemand te wachten,” mompelde hij. „Er zal ook elders wel iemand zijn, die den weg naar Pinanto mij kan wijzen.”

Hij ging met groote stappen op zijn paard toe, dat grazende zich verwijderd had en met doorgeknakte knieën als een biddend grijsaard aan den weggekant stond te mummelen.

Don Quichot's neef keek zorgvuldig de bagage na.

„Negen vallen, 't komt uit, tien kattevellen, eveneens en ook de rest is er, ze hebben dus niets gestolen.”

Daarna leidde hij zijn paard op den straatweg en met een sprongetje zat hij in het zaal.

zij zelven merken het niet meer. Wat zouden zij zich ongelukkig gevoelen, als ze het wisten!

Maar ach, wisten ze het maar. Wat zouden ze zich zuiveren, en hoe schoon zouden de menschen zijn.

A. D.

Over Patenten en Octrooien.

II.

Eenmaal gekomen tot de conclusie dat er patentrecht bestaat, of dat het wenschelijk is als privilege patenten uit te reiken, zou men kunnen zeggen: nu moet de Staat ook patentwetten invoeren.

Zoo komen we dus op het 't gebied van de praktijk der patenten. Voor die invoering van patentwetten is echter noodig, dat men aantoot:

- 1°. dat patenten niet nadeelig werken op de nijverheid.
- 2°. dat de patenthouder zich niet onbehoorlijk verrijkt ten koste van de gemeenschap.
- 3°. dat het mogelijk is een goede patentwet te maken
- 4°. dat patenten niet een anachronisme zullen worden.

Deze punten hangen ten nauwste samen. Want het kan bijv. voorkomen, dat door een verkeerde of gebrekkige patentwet, het uitreiken van patenten belemmerend op de nijverheid werkt. Zooals bijv. in Frankrijk, waar men het stelsel huldigt van patent te verleen, door de aanvraag, en later dan de verschillende partijen maar laat procederen, om te zien wie recht heeft op het patent. Of zooals in Engeland, waar vroeger de toestand zóó was, dat fabrikanten de nieuw uitgekomen patenten in hun branche maar direct opkochten, om dure processen te vermijden. Maar dat bewijst nu natuurlijk niets tegen patentrecht; slechts tegen die patentwetten.

Wanneer tegenover het recht op patent van den uitvinder het algemeene belang van de maatschappij stond, d. w. z. wanneer bewezen kon worden, dat door patenten wel aan het recht van den uitvinder werd voldaan, maar dat daarentegen de gemeenschap er schade door zou lijden, dan zou de Staat, daar zij het algemeen belang boven dat van den enkeling moet stellen, moeten weigeren patenten uit te reiken.

Echter doet zich hier ook weer de moeilijke kwestie voor, zooals bij vrijhandel. De staten, die het protectiestelsel hebben, beweren, dat zonder dat zij niet kunnen bestaan. De anderen als Engeland en Nederland beweren juist dat vrijhandel hun zooveel voordeel aanbrengt, en dat zij er niet zonder kunnen. Maar door invoeren van vrijhandel berooft men niet de menschen van bestaande rechten, zooals men wél doet, door het niet invoeren van patentwetten.

Ik geloof dus aan te kunnen toonen dat patenten niet nadeelig werken op de nijverheid door te zeggen:

- 1°. Het feit dat Nederland geen patentwet heeft duidt niet aan, dat patenten slecht of remmend op de nijverheidsontwikkeling werken. De wet van 1869 is afgeschaft omdat die wet niet deugde, en men toen erkende niet in staat te zijn een betere te maken. Slechts Samuel van Houten ontkennde toen het recht op patent. En op de latere internationale conventies van Parijs en Madrid, die regelden het recht op patent, heeft de Nederlandsche regeering zich

Een mepje met de vlakke hand en daar ging de hoekige gestalte op zijn nog hoekiger ros dan de weg naar Pinanto op.

De maan, die achter Pinanto was opgekomen en als een oud vrouwtje haar hoofd uit bolle beddekussens stak, omstraalde de lange gestalte met haar goeden schijn, zoodat de randen en kanten van zijn figuur vreemd licht werden, dit schenen uit te stralen.

Als een geest van zijn grooten neef, als een visioen van dien prachtigen Don Quichot schoof hij daar voort; zijn puntig hoofd op den langen nek, zijn lichaam in maanlicht als geharnast en onder hem dat paard, dat op zijn hooge, schonkige pooten hem droeg als Rossinant het eens den grootsten dwaas ter wereld deed.

Keeren wij tot onzen laatsten broeder terug. Juan sliep nog steeds.

Hij had niet het minste bemerkt van de verdwijning van zijn dunnen vriend.

Zijn hoed was naast hem gevallen en twee slakken vermeidden zich in deszelfs tuit.

Een paar nachtvinders woelen om zijn hoofd en speelden

ook altijd laten vertegenwoordigen, en zelfs ook toezegging gedaan tot de wederinvoering van patentwetten.

Evenmin kan ik zeggen dat in verhouding met andere landen onze nijverheid bloeit of achterstaat, dus dit is niet als bewijs te gebruiken.

2°. Juist de krachtigste industriestaten, als Duitschland, Amerika en Engeland hebben patentwetten, en vandaar uit weerklinken ook geen stemmen tot afschaffing. En dat daar de nijverheid tot bloei gekomen is, zal wel niemand durven weerstreven.

Dat heeft ook zijn logische reden. Voor ontwikkeling van nijverheid zijn drie dingen noodig: een knappe kop, geld en zekerheid. Die zekerheid en dat geld kan men zich nu juist verzekeren door de patenten. Omdat er dan geen kans is, dat, zoodra bewezen wordt dat iets goed gaat, die zaak door de concurrentie op sterven na doodgedrukt wordt, dan kan er wat gewaagd worden om een nieuw idee te probeeren te verwezenlijken. Wie zal zijn fortuin aan proeven wagen, indien bij 't slagen iedereen er gebruik van mag maken?

3°. Men kan de patentwetten zoo inrichten, dat het patent, en dus de nieuwe uitvinding en het nieuwe idee direct overal geheel bekend wordt. Want voortbouwende op een nieuw-gevonden idee, kunnen anderen weer nieuwe uitvindingen doen, en helpen zoo de nijverheid vooruit. Daarentegen in landen zonder patentwetten, worden nieuwheden zorgvuldig geheim gehouden, in verborgen hoekjes van fabrieken uitgevoerd, en daardoor wordt het bekendmaken van uitvindingen en nieuwe principes hopeloos tegengewerkt.

4°. Door het uitreiken van patenten wordt het uitvinden in de hand gewerkt, doordat als 't ware een premie op een uitvinding wordt gesteld. Ik wil een voorbeeld geven. Toen het anilinerood ontdekt was, nam de uitvinder patent op de bereidingswijze. Zijn fabriek ging goed en kon haast aan de aanvraag niet voldoen. Gevolg: een andere uitvinder vond een nieuwe bereidingswijze: weer patent. Nu bestaan er vijf of zes gepatenteerde en geheel verschillende bereidingswijzen en met alle fabrieken gaat het even goed. En deze vijf hebben weer aanleiding tot geheele branches in die richting gegeven. Tamelijk zeker zou zonder de patenten die andere uitvindingen, toen de eerste bestond, niet tot hun recht gekomen zijn.

Door deze vier punten heb ik dus nu voldoende aangevoerd dat patenten niet nadeelig werken op de nijverheid en dat juist een goed ingericht patentstelsel voordeel kan werken.

Zoo kom ik dus aan het tweede, wat noodig is voor de patentwetten: dat de patenthouder zich niet onbehoorlijk verrijkt ten koste van de gemeenschap. Nu zal men mij moeten toegeven dat dit een van de allerlastigste dingen zal zijn om aan te toonen. Want er zijn personen, die door hun patenten rijk geworden zijn. Schumacher kreeg voor het patent van een wolkammachine £ 30.000; die op 't idee kwam leeren schoenen met ijzer te beslaan is als millionair gestorven; Nobel heeft de Nobelprijs testamentair gesticht, rijk geworden door de dynamiet. Maar ieder zal moeten toegeven dat dit geen onbehoorlijk verrijken is (opgevat naar de tegenwoordige maatschappelijke ideeën). Iemand, die op zijn grond een goudmijn vindt, een zeevisscher, die een goede vangst doet, of een landbouwer, wiens oogst

boven de lange, donkere haren.

Zijn groote, knokige handen lagen kind-teer op zijn borst en 't blauw der knapzak vormde een donk'ren achtergrond voor 't maanbleeke gelaat.

Een oranje-appel, die op zijn borst viel, deed Juan ontwaken.

't Was nu reeds vol-nacht, de maan die eerst boven Pinanto uitgeklimmen was, had alreeds de helft van zijn hemelweg doorloopen en keek heel rustig van hoog op den dwazen ontwaker neer.

„Wat duivel ook hij,” sprak Juan als in zichzelf, „maar — wat carajo — kan mij dat ook schelen, gaarne of niet, 't is mij hetzelfde.”

En hij haastte zich op de voeten, sloeg met de hand de droge pluisjes van zijn wat wollig gewaad af en stapte, na zijn knapzak recht getrokken te hebben den weg naar Pinanto op.

Het was een koele zomernacht.

Langs een wit-schijnenden straatweg, aan beide zijden de

gelukt, die allen verrijken zich toch ook, doch ook niet onbehoorlijk. Eerder vind ik, dat een speculant in suiker of effecten of graan zich onbehoorlijk verrijkt.

En dan daarbij, op een gepatenteerd voorwerp werkt toch net zoo goed, als op ieder ander handelsvoorwerp de wet van vraag en aanbod, en zal het dus nooit meer op kunnen brengen dan het waard is, wat in de speculatiehandel, die niet immoreel gevonden wordt, wel gebeurt.

Nu mijn 3de punt, dat het mogelijk is een goede patentwet te maken. Eigenlijk is dit zoo duidelijk, dat het naïef zou zijn dit nog te willen gaan aantoonen.

Al voldoet de Fransche wet niet, al is onze wet in 1869 afgeschaft, al hebben Duitschland en Engeland een geheel ander stelsel dan Engeland, België of Frankrijk, al duurt een patent in Spanje 17 jaar en in Oostenrijk 20, en moet men in 't eene land een kleine som en in een ander land een grooter jaarlijksch bedrag betalen, al zijn er honderd verschillen in de wetten, dit toont toch niet aan dat er geen goede te maken zijn. Wat zou het niet een blaam voor onze juristen zijn, als we moesten erkennen, niet in staat te zijn een patentwet te maken, waar reeds Duitschland, Engeland en Frankrijk over een meer dan 100-jarige ervaring op dat wetsgebied bezitten, terwijl vaak vele sociale wetgevingen zonder eenige ervaring gemaakt moeten worden. 't Zou schande zijn. En toch is deze schande begaan in '69 toen openlijk in de Kamer gezegd is: over recht willen wij niet spreken, maar de wet voldoet niet aan de eischen, dus weg er mee. Nogmaals zoo'n blaam op onze juristen te werpen, zullen wij toch niet wenschen.

Zoo nader ik dus tot mijn laatste punt hiervan: dat patenten geen anachronisme zullen worden.

Anachronistisch heb ik hier gebruikt voor een toestand, die in de toekomst niet zal kunnen blijven bestaan. Bijv. is men het er tegenwoordig tamelijk wel over eens dat in de toekomst geen oorlogen gevoerd zullen worden; dat het scherpe idee: grens, verdwijnen zal. Zoo is het protectiestelsel iets anachronistisch, evenals de ingevoerde stokslagenstraf in Denemarken. Doodstraf, Monroe-leer, vleescheten en trekschuit en 't Gele gevaar, ze zijn allen anachronismen.

Doch niet een wet op onteigeningsstoomtoestellen, of ouderdomspensioen. Want hoe de toekomstmaatschappij ook zijn zal, nu draagt ze onafwijsbaar reeds de kiem in zich voor deze wetten. Zoo ook zal blijven bestaan en ontwikkelen het idee van uitvinders-auteursrecht, zoo ook zullen blijven de wetten op patent.

Conclusie:

Het is dus wenschelijk dat Nederland weer een patentwet krijgt.

D. A. DE F.

(Wordt vervolgd.)

(Zie vervolg Tweede Blad.)

donk're ooftboomen, ging een stevige jonge man.

Hij was, zoover de duisternis dit toeliet te zien, gekleed in een bruin wambuis van laken, zijn broek hing in zware poffen tot zijn knieën.

Zijn gelaat was verbrand en verbruind en er boven voer, met een groote pluim beladen, een schip van een hoed.

Hij had een niet te grooten knevel en blauwe oogen, die onder de zware wenkbrauwen uitblonken als stukjes lucht bij storm.

Aan zijn zij bengelde een degen; aan een riem over den schouder een groote blauwe knapzak.

De stappen die hij nam, waren groot, wijl zijn eene hand in evenredigen zwaai, van achteren naar voren en van voren naar achteren ging of in het neergaan een uitgeschoten grasspriet pakte, welke hij dan onverschillig tusschen de vingers afstroopte.

Hij was Juan de soldaat.

Hij ging naar de schoone stad van Pinanto, terwijl hij van Nerigo kwam.

EINDE.

TWEEDE BLAD

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van 18 JANUARI 1906. No. 14.

Lezing van Neeltje Lokerse,

over „Het onderzoek naar het vaderschap,” te houden op
nog nader te bepalen datum in Stads Doelen.

Wanneer woorden uit volle overtuiging gesproken, waarde hebben voor de zaak, die ze verdedigen of scherpe wapens zijn tegen de mistoestanden, die ze aanvallen, dan zal ook de aanstaande lezing van Neeltje Lokerse haar uitwerking niet missen. Want zelden hadden wij een sterker waarborg voor de echtheid van de overtuiging van een spreekster dan hier, waar een zelf zoo innig lijdende vrouw opkomt tegen de mistoestanden, waarvan zij en zoovelen van haar kunne het slachtoffer zijn.

Wij drukken ter aanbeveling het volgende af uit de „Middelburgsche Courant”:

„Dat Neeltje Lokerse hier zal optreden, wil wat meer zeggen, dan wanneer we bijv. schrijven, dat de heer X of Z als spreker optrad. Want men bedenke eens wat het beteekent voor een vrouw, zonder bijzondere opleiding, zonder kennis van vereenigingsleven, zonder vergaderingservaring, — om hier een zaal te huren en aan te kondigen, dat ze zal spreken over de positie van de ongetrouwde moeder. Zoo heeft ze het in Den Haag gedaan, en zoo deed ze het hier.

„Om zoo iets te durven, daarvoor is een wil noodig, die wortelt in zoo'n vaste overtuiging van het bestaande onrecht, in zulk een diep gevoel voor het lijden der slachtoffers, dat hij door een storm van bezwaren niet kan worden losgerukt en vernietigd. Van zoo'n vrouw kan groote kracht ten goede uitgaan, te meer, als zij de gave der welsprekendheid heeft, zooals hier in zekeren zin het geval is, waarschijnlijk juist door dat diepe gevoel.

„Uit hetgeen ze vertelde, bleek dat ze iemand is, die veel heeft ondervonden, nog veel meer heeft gezien, en dat ze daarover veel heeft nagedacht.

„Over het treurige lot van de ongehuwde moeder heeft men slechts hooren spreken door . . . anderen. Nu hoorde men iemand, die zelf weet wat het beteekent, en die op tal van dingen een nieuwen kijk gaf.

„Men vergat al heel gauw het ongewone van den aanblik een Zeeuwsche boerin in den kathedraal te zien staan — want in weerwil van haar lang verblijf elders, draagt ze nog steeds die dracht — maar wat men geen oogenblik vergat, was het feit dat daar een vrouw sprak over haar lotgenooten.”

Neeltje Lokerse heeft veel ondervonden, zij was een vrouw, die het aan haar begane onrecht niet kon verkroppen, een feit waarom ze op een goed oogenblik een revolver nam en die richtte op den man, die haar leven had bedorven. Wie zou die vrouw niet eens een oogenblik willen hooren en zien?

v. H.

Don Quichot.

In 't bleeke maanlicht rijdt op zijn verheven paard
De dappere don Quichot,
En heft zijn fiere hoofd, een God
Der dwaasheid, die zich wijsheid gaart.
In rust'loos trekken langs den aard'
Is hij de speelbal van een spelend lot.
Heel zonder lijden om der menschen spot,
Voelt hij zich groot en goed; der schoone waard. — —

Ach, dapp're don Quichot — vriend van mijn kinderjaren —
Wiens oogen donker, zoo vol goedheid zijn,
Ik wil uw aanschijn stil bewaren —
Ook als die jaren lang vervloden zijn.

Ach! don Quichot, gij dwaas der groote dwazen,
Uw dwaasheid is mij als een koele hand —
Wie uwer die ooit van zijn dwaasheid lazen,
Leek zulk een dwaasheid nog een schand'?

Hij gaat zoo heim'lijk door die witte stralen,
Een prachtig beeld van oude fantasie.

Er zijn veel molens, die met alle winden malen,
Maar nooit klapte ooit meer één zulk groot genie.

V. B.

BOEKBESPREKING.

De Groote Hoeve.

K. E. TORSSLUND,
naar 't Zweedsch door D. LOGEMAN—
VAN DER HILLIGEN. Amsterdam —
H. J. W. BECHT.

De Groote Hoeve is een boek, dat een diepen indruk moet achterlaten bij den lezer; eerbied voor het talent van den schrijver, die meesterlijk de stemmingen der natuur, weerspiegeld in 't hart van eenen jongen man, schildert. Hoe hij zich gevoelt in een groote stad, vol drukte en bedrijvigheid; in 't gedrang van al die menschen, die worstelen om het leven. De draad, die door 't verhaal loopt, is lossen en de intrigue van weinig beteekenis, maar dit alles wordt over 't hoofd gezien wanneer men leest van zijn liefde voor de natuur, waar hij zich ook later een vredig tehuis sticht; en van zijn haat en afschuw tegen 't groote stadsleven, waarin hij gedwongen was vele jaren te leven, om dan te trekken naar 't rustige plekje, één met de vrouw die hij bemint.

Dit boek kome in de handen van allen, die 't stadsleven verachten en meer houden van 't buitenleven in al zijn eenvoud en waarheid dan van de stad vol blinkend, onwaar klatergoud.

Mevrouw Logeman—Van der Willigen vertaalde 't met gevoel, terwijl de uitgever zorgde voor degelijken druk en nette uitvoering.

Amsterdam.

A. C. I.

Er schijnt tegenwoordig, vooral in de buitenlandsche litteratuur, eene neiging te ontstaan, 't vak van den medicus, en speciaal de practijken, waarin dit ontaarden kan, als stof voor romans te gebruiken. Zoo las ik eenigen tijd geleden een franschen Roman, waarin de hoofdpersoon, na met zeer veel succes zijn studie voor dokter te hebben volbracht, en eenige jaren als assistent in een groot ziekenhuis werkzaam te zijn geweest, zich ten slotte vestigt als practiseerend geneesheer. Door gebrek aan genoeg kapitaal om 't te kunnen „uitzingen” raakt hij, na eerst gedurende geruimen tijd aan de verzoeking weerstand te hebben geboden, ten slotte tóch op 't hellende pad.

Zooals te begrijpen is, vervalt hij allengs van kwaad tot erger. 't Einde is, dat hij zich verbindt met een kwakzalver, die als echte charlatan, de kermis afreist, en daar, gehuld in een met gouden sterren bezaaiden, rooden mantel, zijne „onfeilbare” middelen aan 't goed-geloovige publiek, te koop aanbiedt!

Eenigszins analoog, hoewel m.i. in alle opzichten veel dieper gevoeld en beter van conceptie is 't onlangs bij den uitgever Egon Fleischel te Berlijn verschenen werk van Heinrich Keller, getiteld: „Im Dienste der Menschheit.”

De schrijver, die zelf dokter is, en dus als alleszins competent beschouwd mag worden, geeft ons hier op sommige plaatsen, werkelijk een zeer aangrijpend beeld van de moeite, de zorgen en strijd, waarmede jonge, onbemiddelde doktoren, in eene groote stad te kampen hebben.

De hoofdpersoon, Dr. Max Römer, wordt ons geschilderd als iemand die vol ambitie en liefde voor zijn vak, zijn loopbaan begint als „busdokter” in eene armenbuurt. Telkens en telkens weer komt hij te staan voor quaesties, die hij met zijn geweten niet overeen kan brengen. Lang biedt hij moedig weerstand aan armoede en zorgen, doch eindelijk wordt het hem té machtig, en pleegt hij, uitgeput naar lichaam en geest, ten slotte zelfmoord.

Ook de beide andere hoofdfiguren, wier leven en lotgevallen nog al eens ingrijpen in die van Römer, worden ons afgebeeld als doktoren, die met de beste en edelste voornemens bezielt, hun beroep beginnen. Doch ook zij zijn niet opgewassen tegen het noodlot der omstandigheden; ook zij gaan moreel zoowel als fysiek in den strijd des levens ten onder. Vooral de geschiedenis van Dr. Bergmüller is diep tragisch; prachtig beschreven is de inwendige strijd, dien hij te voeren heeft, vóór hij overgaat tot 't verrichten der noodlottige handeling, die (dat voelt hij onmiddellijk) hem niet alleen in de gevangenis kán, doch ook brengen zál; en voor altijd een smet zal werpen op den naam van hem en zijn gezin.

Wat de schrijver ook bovenal schijnt te willen aantonen, is de groote invloed die 't beroep van den medicus op 't huwelijksleven heeft; en hoe ook omgekeerd, 't huwelijk van grooten invloed is op 't doen en laten van den gehuwden, onbemiddelden dokter.

Hij wil ons doen gevoelen, dat wat hij schrijft, niet maar in zijn verbeelding ontstane roman-geschiedenissen zijn, doch slechts een greep is uit de treurige werkelijkheid; dat de lotgevallen der in zijn boek optredende personen, door den drang der omstandigheden, zóó en niet anders zijn móesten.

Zoodoende ligt er, m. i., in dit boek eene groote, ernstige waarschuwing voor hèn, die, hoewel onbemiddeld, zich op de doktersstudie wenschen toe te leggen: Ook zij zullen later, zonder 't noodige weerstands-kapitaal, het leven in moeten gaan, en dus bloot staan aan volkomen dezelfde gevaren, en denzelfden strijd-om-het-bestaan, die in dit boek op zulk eene meesterlijke wijze beschreven zijn.

Amsterdam.

K.

ZURICH, 16 Jan. 1906.

UITBREIDING VAN DE POLYTECHNISCHE SCHOOL TE ZURICH.

Sinds het hoofdgebouw van de Polytechnische Hoogeschool te Zurich klaar is (1863), gebruikt de Universiteit van het Kanton Zurich een deel van het gebouw.

Kanton Zurich had namelijk met een groote som in de bouwkosten, die 2½ miljoen francs bedragen, geholpen.

Door de kolossale toedrang zijn de verschillende gehoorzalen te klein geworden en men wilde graag de zalen van de Universiteit ook voor de Polytechnische school gebruiken.

Om deze ruimten te krijgen wordt 't volgende Project in den Bondsraad besproken.

De Bondsraad koopt van 't Kanton Zurich, voor de som van 1,600,000 francs al zijn rechten op het gebouw van Polytechnische School en bouwt een museum om de Zoölogische- en de Palaeontologische verzameling onder te brengen. De bouwgrond staat 't Kanton aan den Bond af en de Universiteit onderhoudt deze verzamelingen. Daarentegen behoudt de Bond in uitsluitend eigendom de Geologische-Mineralogische verzameling.

Voor de verdreven Universiteit zou dan door 't Kanton een eigen gebouw gesticht worden, hoogstwaarschijnlijk op den grond van het in 1899 aangekochte landgoed „zum Rechberg“ dat in den omtrek van de Polytechnische School gelegen is. Wanneer 't Project aangenomen wordt, zou deze geheele verandering binnen vier jaren plaats hebben en zou Zurich, dat reeds zooveel gebouwen voor onderwijs bezit, met eenige groote inrichtingen vermeerderd worden; er is namelijk ook voor de Universiteit en voor de Kantonschool een nieuw Scheikunde-gebouw in aanbouw, daar het tegenwoordige veel te klein is.

Er studeeren aan de Universiteit te Zurich:

1128 studenten
319 toehoorders.

samen 1447 waaronder:

Zwitsers 550; Uitlanders 578, waaronder 7 Hollanders.

Er studeeren aan de Polytechnische School te Zurich:

1307 studenten.
580 toehoorders.

samen 1887 waaronder:

Zwitsers 799; Uitlanders 508, waaronder 35 Hollanders.

INGEZONDEN.

Aan I. M.

De bedoeling die gij hadt met uw ingezonden stuk in het S. W. over „De Vrouw en het Hooger Onderwijs“ is mij volmaakt duister. Wilt ge hiermee de verhouding tusschen de Delftsche meisjesstudenten en de jongelui hekelen (ik begrijp niet hoe een Amsterdamer hiermede op de hoogte kan zijn), of is het geschrift te beschouwen als een der vele stijloefeningen waarop het S. W. van tijd tot tijd zijn lezers vergast? Uit den aard en den toon van het stukje meen ik te mogen opmaken dat het door een meisje geschreven is, doch zoolang ik daarover geen zekerheid heb, zal een mogelijke repliek van mijne zijde niet den stempel van

beleefdheid en ridderlijkheid dragen, die een discussie in de balzaal vordert. Ik bied U dus mijn verontschuldiging aan waar ik uit onwetendheid zal zondigen. Mocht ge er evenwel toe kunnen overgaan om u als vertegenwoordigster van het zwakke geslacht kenbaar te maken, dan beloof ik u dat ik mijn antwoorden zal toetsen aan die ridderlijkheid en beleefdheid, die de kenmerken zijn van balgesprekken.

R. R. R.

BERICHTEN EN MEDEDEELINGEN.

DELFT.

SOCIETEIT PHOENIX.

Geïnstalleerd als Bibliothecaris de heer H. Grevers, zoodat het Bestuur zich als volgt heeft geconstitueerd:

L. Reynvaan,	President.
K. A. Biegman,	Secretaris.
A. G. Beelaerts van Blokland,	Thesaurier.
H. Grevers,	Bibliothecaris.
C. Rueb,	Comm. v. cons.
G. Wiemans,	Comm. v. inv.
A. M. J. Meesters,	Commissaris.

SNJEONTOJOUNSELSKIP „FRISIA“.

Oankomme Snjeon gearkomste by Ale Sytzes van der Sluis, Havenstrjitte 37a. Oanfang tsien úre krekt.

A G E N D A.

DEN HAAG.

Vrijdag 19 Januari. Ned. Tooneel: „Het oude Tuinhuis“; 8 uur.

Zaterdag 20 Januari. Fransche Opera: „Hamlet“; 8 uur.

Zondag 21 Januari. Fransche Opera: „Tannhäuser“; 8 uur.

ROTTERDAM.

Vrijdag 19 Januari. Gróote Schouwburg: „De zoon van Coralie“; 8 uur.

A D V E R T E N T I E N.

EGLISE WALLONNE.

Service tous les dimanches à 10 heures et demie.

DAME, in het bezit van **typewriter** en **cyclostyle**, bekend met **moderne talen**,

vraagt **COPIEERWERK**.

Brieven fr. lett. V. D. aan GIJSELAAR's BOEKHANDEL, Balthasar Floriszstraat 47, AMSTERDAM.

DELFTSCHE

Limonade-Siropen

Sinaasappel- of Oranje-Limonade

75 cts. per flesch; 6 flesschen franco zending.

NIEUWE LANGENDIJK 50.

Aanbevelend,

W. DE HOOGH.

Passage-Bureau

J. DE KUYSER & ZONEN,

Oude Delft 229 en 231.

Stv. Mij. „Rotterdamsche Lloyd“,
via Rotterdam-Marseille.

Stv. Mij. „Nederland“,
via Amsterdam-Genua.

Alle informatiën zoowel voor passagiers als voor verzending van goederen kosteloos verkrijgbaar.